

ALARM

SLOVNÍK POJMŮ PRO MALÉ ČTENÁŘE

Leden 2009

Číslo projektu: 1F44/L/058/050
Zadavatel: Ministerstvo dopravy
Styčný pracovník: Ing. Blanka Sunkovská
Datum: leden 2009

Zodpovědný řešitel: Mgr. Iva Provalilová
Spoluřešitelé: Mgr. Zuzana Strnadová

Úvod

Milé děti, milí rodiče,
na následujících několika stránkách se seznámíte s několika pojmy, které se vztahují k dopravě nebo s ní úzce souvisejí. Každý pojem má vedle sebe volné pole, do kterého si můžete namalovat obrázek, který znázorňuje. Pojmy jsou za sebou řazeny abecedně, takže se kromě nových informací procvičíte i v abecedě.

Ať se vám práce se slovníkem líbí a kresby se daří!

Úvod	3
A	6
Airbag.....	6
Automobil.....	6
Autobus	6
Automechanik	7
Autosedačka neboli Dětský zadržný systém	7
B	8
Bagr	8
Benzín.....	8
Bezpečnost	8
Bezpečnostní pás	8
Buldozer	9
C	9
Cestování	9
Cesta	9
D	9
Den	9
Doprava	9
Dopravní nehoda	9
Dopravní prostředek	9
Droga	10
E	10
Energie	10
Ekologická havárie	10
F	10
Fantazie	10
G	10
Garáž	10
GPS.....	10
H	10
Hasič.....	10
Handicap („hendikep“).....	11
CH	11
Chodec.....	11
Chodník	11
Chůze.....	12
I.....	12
Invalida.....	12
ISZ.....	12

J	12
Jeřáb	12
Jízdní kolo	12
Jízdní řád	12
Jízdní doklad (jízdenka)	13
K	13
Křižovatka	13
L	13
Lanovka	13
Ledoborec	13
Lékař	13
Lod'	14
Lokomotiva	14
M	14
Mapa	14
Most	14
Motocykl	14
Motor	15
N	15
Nádraží	15
Nafta motorová	15
Nemocnice	15
O	15
Oběť nehody	15
P	15
Pasivní bezpečnost	15
Policie	15
Pohyb	16
Pozemní komunikace	16
První pomoc	17
R	17
Robot	17
Rychlost	17
Silnice	17
Stezka	17
Stroj	18
Spalovací motor	18
T	18
Tramvaj	18
Tunel	18
Turistická značka	18
U	19
Úraz	19
V	19
Vlak	19
Vozidlo	19
Vzducholod'	19
Z	19
Zábradlí	19

Zadržný systém	19
Záchranná zdravotnická služba	20
Zdymadlo	20

A

Airbag

Airbag je zařízení pasivní bezpečnosti používané v automobilech. Je to vak, který se v případě nehody nafoukne před pasažérem a zbrzdí náraz jeho těla, které by se jinak mohlo zranit o volant, sklo či jinou část automobilu. Airbag pouze zpomaluje náraz, není však schopen pasažéra zadržet, proto je nutné jej používat v kombinaci s bezpečnostními pásy.

Automobil

Má různý tvary, velikost o barvu. Název pochází z řeckého *αυτο* („áuto“) *samostatně* a latinského *mobilis* ve významu *pohyblivý*. Často používáme zkrácený tvar *auto*. Dříve byl používán doslovný překlad slova automobil – *samohyb*. *Automobil* je samostatně se pohybující pozemní dopravní prostředek, který je nezávislý na kolejích nebo trolejích. K jeho pohybu není potřeba tažných zvířat nebo lidské síly. Je schopen se pohybovat pomocí vlastního pohonu. Automobil spaluje benzín nebo naftu a pohyb hřídele motoru se převádí až na kola. Automobil se řídí volantem, zastavuje se brzdou.

Autobus

Dříve se na našem venkově chodívalo hodně pěšky. Dnes je všude autobusové spojení. Staré pěšinky v polích zmizely. Lidé jezdí do města, na výlety, za prací i do školy. **Autobus** je motorové vozidlo pro přepravu většího počtu osob po silnici. Je poháněn většinou vznětovým motorem. Je základním kamenem moderní hromadné dopravy osob (od 50. let 20.století). Původně se používal termín *omnibus* (vozidlo pro hromadnou dopravu osob, poháněné jiným než spalovacím motorem, např. parou). Pro odlišení se začalo používat označení *automobilní omnibus*, z čehož zkrácením vznikl současný termín *autobus*.

Automechanik

Auto se občas porouchá a to pak musí být někdo, aby jej opravil. Kdo to je? Automechanik! **Kdo to je a co dělá?** Jeho úkolem je provádět údržbu, opravy a seřizování silničních motorových vozidel. Proto musí dobře rozumět motoru i řízení vozu. Musí umět spravit dvířka i pneumatiku, stanovit správnou diagnózu poruchy, prozkoumat závadu a stanovit způsob opravy. **S čím pracuje?** Mezi jeho nejpoužívanější pracovní prostředky patří ruční nářadí a pomůcky pro řemeslnou práci – klíče, šroubováky, maznice, měřidla, zkoušečky, diagnostické přístroje a hlavně šikovné ruce a pohyblivost těla.

Autosedačka neboli Dětský zádržný systém

Dítě cestující v osobním automobilu je vystaveno mnohem většímu riziku úrazu než dospělý pasažér. Důvody jsou odlišné tělesné proporce (hlava představuje u dospělého člověka cca 6 % tělesné hmotnosti, zatímco u kojence je to cca 24 %) a stále se vyvíjející opěrná soustava.

Děti jsou v autě ohroženější než dospělí, jsou křehčí, tedy zranitelnější. Každoročně umírá v České republice v důsledku dopravních nehod přes 15 dětí do 15 let jako spolujezdců v osobních automobilech, a to i z důvodu, že nebyly přepravovány tak, jak nařizuje zákon o provozu na pozemních komunikacích. Jenom v roce 2007 zemřelo při dopravních nehodách z celkového počtu 16 dětí jako spolujezdců 6 dětí, které nebyly v autosedačce (37,5% z celkového počtu usmrcených dětí jako spolujezdců). To je o 2 děti více než v roce 2006. V Libereckém kraji zemřelo v roce 2007 jedno dítě, a to jako spolujezdec na kole, ovšem v letech 2002 - 2006 zemřelo jako spolujezdci v automobilech 10 dětí.

B

Bagr

Kdyby bagru nebylo, muselo by se zaměstnávat tisíce lidí s motykou, lopatou a nákladními vozíky. Bagr, rypadlo nebo také exkavátor je stroj, který slouží k těžbě a přemístování vytěžené horniny. Mezi jeho základní části patří podkop s pracovním zařízením – lžicí, kabina s pracovištěm obsluhy a podvozek.

Benzín

Bez benzínu by auta nejela. Prodává se u benzínových pump čerpacích stanic. Benzín je kapalná směs uhlovodíků, vyráběná ropy a používá se jako palivo v zážehových spalovacích motorech.

Bezpečnost

O naši bezpečnost se stará maminka, tatínek, babička i děda, ale jsou místa, kde ani oni nepomohou. Nemůžou. Proto se o nás starají i různá zařízení – značky, železniční závory, zábradlí na mostech, světla na přechodech, tabulky na sloupech. To vše dbá o tvoje bezpečí, proto poslouvej a říd se jejich pokyny, aby jsi se nezranil, abys někam nespádl a aby do tebe nenarazilo auto.

Ale hlavně musíš na svoji bezpečnost myslet sám!

Bezpečnostní pás

Bezpečnostní pás je zařízení používané v dopravních prostředcích pro zvýšení bezpečnosti pasažérů a pro snížení následků případné nehody. Pomocí pásů je pasažér připoután k sedadlu. Společně s dětskou autosedačkou (dětským zádržným systémem) patří mezi zádržné systémy. Nepoužíváním pásů se pasažér vystavuje vyššímu riziku smrti při nehodě na předním sedadle 6krát, v obci dokonce 8krát (u řidičů je to dokonce 14krát mimo obec, 12,8krát v obci). Nepřipoutaní pasažéři na zadních sedadlech umírají 3,9krát častěji než připoutaní, v obci 4,2krát.

Buldozer Buldozer je stavební stroj, který svou objemnou radlicí dokáže shrnout velké množství hlíny nebo suti. K tomu mu pomáhají perfektní pásová kola. Radlici zvedá nahoru a dolů. Pro bezpečnost okolí v pohybu svítí a vydává zvuk.	
C	
Cestování Jedeš k babičce, na prázdniny, na výlet. Pokaždé cestuješ. Cestování je přesun z místa na místo. Cestovat můžeme po městě, do zahraničí, autobusem i vlakem. Přesto vždycky dbáme na své bezpečí!	
	Cesta Cestou pojmenováváme možnou či myšlenou dopravní trasu po pozemní komunikaci, chodníku, stezce či turistické značce.
D	
Den Den je jednotkou času a má 24 hodin. Dnem také označujeme dobu kratší – dobu mezi východem a západem Slunce ohraničenou soumrakem.	
	Doprava Doprava je způsob přemístování objektů, předmětů, osob, informací či energií z místa na místo. Nejstarším způsobem dopravy je chůze. Dalším způsobem dopravy je využití zvířat. Moderní doba přinesla rozmach dopravy pomocí vozidel, vlaků, letadel a lodí.
Dopravní nehoda Dopravní nehoda je nepředvídaná kolize jednoho nebo více dopravních prostředků, při níž dojde ke hmotné škodě nebo ke zranění. Po nehodě je nutné snížit nebo vyloučit riziko dalších škod (další nehoda, požár, výbuch), označit místo nehody a poskytnout první pomoc zraněným. K závažnějším nehodám musí být volána zdravotnická záchranná služba, hasiči, policie.	
	Dopravní prostředek Dopravní prostředek je zpravidla pohyblivý objekt sloužící k dopravě materiálu a přepravě osob. Mezi dopravní prostředky patří auto, motocykl, kolo,

	autobus, nákladní auto a další.
Droga Droga může být léčivem i škodlivou látkou. Může nám pomáhat při nemoci či bolesti, ale může nám také škodit. Zvláště v dopravě. Tam může ovlivnit naši pozornost a my se můžeme velice snadno dostat do potíží. Pamatuj na to!	
E	
	Energie Energie je veličina, která se v přírodě zachovává. Nemizí. Bývá charakterizována jako schopnost hmoty konat práci – působit silou po dráze. Energie se může měnit z jednoho druhu na jiný.
Ekologická havárie Ekologická havárie je mimořádná, částečně nebo zcela neovladatelná, časově i prostorově ohraničená událost způsobující poškození životního prostředí.	
F	
	Fantazie Jsem slovný lovec Picpán. Procestoval jsem Afriku křížem krážem. Nestal jsem se obětí zločinu ani dopravní katastrofy . . . Ve své fantazii můžeš být vším, čím chceš být. Tam opatrný být nemusíš. Ale v reálném světě, dávej na sebe pozor a buď opatrný!
G	
Garáž Garáž je samostatná místnost pro uschování, kontrolu a drobnou údržbu automobilu. Někdy může být garáž hromadná, kde je uschováno více vozidel.	
	GPS Družicový systém s jehož pomocí je možno určit polohu i přesný čas kdekoli na Zemi nebo i nad Zemí s přesností první desítky metrů. Přesnost GPS lze s použitím dalších metod ještě zvýšit až na jednotky centimetrů.
H	
	Hasič

	<p>Hasič (staré označení je <i>požárník</i>) je označení profesionálního nebo dobrovolného člena hasičské jednotky. Kromě požárů zasahují také v případech povodní či jiných živelných pohrom, ekologických havárií, pomáhají při dopravních nehodách, technické pomoci i jiných mimořádných událostech. Spolupodílí se také při prevenci požárů a dalších podobných nežádoucích událostí. V případě ohrožení mají pro veřejnost tísňovou linku s telefonním číslem 150.</p>
<p>Handicap („hendikep“) Znevýhodnění jedince určitým omezením, např. na invalidním vozíku, se slepeckou holí, atd.</p>	
<p>CH</p>	
<p>Chodec Jsem chodec? Jsi chodec? Jsme chodci! Chodcem jsem vždy, když se pohybuji chůzí po komunikaci. Chodcem budu i když potlačím nebo potáhnu sáně, vozík nebo jízdní kolo, povedu psa, pojedu na lyžích nebo kolečkových bruslích nebo můj bráška pojedou na koloběžce. Ale vždy se budu chovat podle pravidel silničního provozu, takže bezpečně!</p>	
	<p>Chodník Chodníkem se rozumí část pozemní komunikace nebo samostatná pozemní komunikace, sloužící chodcům k přesunu po délce komunikace. Chodníkem zpravidla bývají vybaveny místní komunikace, úseky silnic, v zastavěných částech obcí, a to buď po jedné nebo po obou stranách. Povrch chodníku nejčastěji tvoří asfalt, dlažební kostky, dlažba nebo jinými materiály zpevňující povrch. V místech, kde je silný provoz vozidel, jsou úzké chodníky a u východů z budov, zejména škol, se chodník od vozovky odděluje i zábradlím.</p>

Chůze Chůze je druh pohybu využívající dolní končetiny k přesunu z jednoho místa na druhé. Chůzi tvoří jednotlivé kroky, kdy se pravidelně střídá jedna noha za druhou, čímž dochází k pohybu. Je základním prostředkem k pohybu lidí a jeho nedostatek vede ke zdravotním komplikacím (obezita, vysoký krevní tlak, cukrovka, atd.).	
I	Invalida Invalida je člověk, u kterého vlivem vrozené vady či dopravní nehody dojde k poklesu nebo ztrátě pracovní schopnosti pro nepříznivý zdravotní stav. Jeho postižení může být částečné nebo úplné. Úrazy v dopravě mnohdy zapříčiní upoutání jedince na invalidní vozík.
ISZ Integrovaný záchranný systém je založen na koordinovaném postupu jeho složek (ZZS, Hasiči, Policie ČR) při přípravě na mimořádné události a při provádění záchranných prací a likvidačních prací.	
J	
Jeřáb Není jeřáb jako jeřáb ☺ Jeřáb je dopravní stroj z kategorie zdvihadel, který zdvíhá a poté přemísťuje těžká břemena. Používá se ve všech oblastech průmyslu, ve stavebnictví i v dopravě.	
	Jízdní kolo Babičky jezdily na <i>bicyklech</i> , my jezdíme na kole. Ale obojí je stejné. Změnily se pouze názvy, ale obojí je jednostopé vozidlo poháněné silou lidských svalů. Dnes máme na kole bezpečnostní prvky, které nás chrání při jízdě na stezce, po ulici i na silnici. Na co nesmím zapomenout, když jedu s tatínkem na kole na výlet?
Jízdní řád Jízdní řád je dokument, který popisuje, kdy a kam nám jedou dopravní spoje – autobus, vlak, tramvaj, metro, na určité lince, trati nebo v určité dopravní síti nebo oblasti, případně i časový plán jednotlivé jízdy.	

	Jízdní doklad (jízdenka) S jízdním dokladem můžeš cestovat veřejným dopravním prostředkem. Nejčastějším jízdním dokladem je jízdenka. Jízdním dokladem může být i osobní doklad prokazující nedosažení nebo překročení určitého věku či zaměstnance podniku nebo jeho rodinného příslušníka.
K	
Křižovatka Křižovatka je místem, kde se protínají různé dopravní trasy, např. silnice, cesty, koleje, které vedou do různých směrů. V dopravním provozu pohyb křižovatkou řídí semafor, dopravní značení nebo policista. Dodržování těchto pokynů je důležité, aby se předešlo možným kolizím.	
L	
Lanovka Lanová dráha neboli lanovka je dráha, jejíž vozidla se pohybují po šikmé nebo vodorovné trase a jsou hnána pomocí tažných lan. Lanovka slouží k dopravě, je-li třeba překonat velký výškový rozdíl, ale často i lanovka sama je turistickým lákadlem a jízda lanovkou je považována za nevšední zážitek. Lanová dráha má vždy nejméně dvě stanice, horní a dolní. Některé lanové dráhy mohou mít na trase jednu nebo více mezistanic.	
	Ledoborec Ledoborec je loď, která slouží k plavbě zamrzlým oceánem, mořem nebo velkým jezerem, k prorážení cest na zamrzlých vodních plochách pro jiné lodě.
Lékař Lékař je absolvent lékařské fakulty, má titul MUDr. A „umění léčit“. Dokonale zná vědu o zdraví, stavech nemoci a o způsobu léčení a předcházení nemocem. Úkolem lékaře je ochránit a zlepšovat zdraví lidí. Vychází ze znalostí biologie, chemie, fyziky a informatiky. Lékař nám také pomáhá překonávat následky dopravních nehod a nabádá nás k opatrnosti. Zakladatelem tradice současného lékařství byl řecký lékař Hippokratés, který žil v 5. století př. n. l. a jemuž dodnes lékaři skládají slib.	

	Lod' Lod' je dopravní prostředek, který slouží k pohybu po vodní hladině. Lod' se může pohybovat i v jiném prostředí – vzducholod', kosmická vzducholod'. Přesto i zde platí pravidla, která jsou důležitá a musí být dodržována.
Lokomotiva Lokomotiva je hnací kolejové neboli trakční vozidlo, určené pro pojezd (pohyb) po kolejích. Hlavní úkolem lokomotiv na železnici je doprava vlaků, složených z vagónů.	
M	
Mapa Mapa nám říká, kde leží Praha, kde se nachází řeka Oslava. Je to tedy zmenšený model světa. Nelze na ní nalézt vše, ale naopak může znázornit i jevy, které nejsme jinak schopni vnímat. Pokud se jedná o zobrazení na kouli, nazýváme ji glóbus. Bez mapy se na svých cestách neobejdeme. Je důležité se správně orientovat, abychom dojeli do cíle rychle a bezpečně.	
	Městská hromadná doprava (MHD) Městská hromadná doprava je systém linek osobní veřejné dopravy určených k zajišťování dopravy na území města. Systém městské hromadné dopravy zahrnuje autobusovou, tramvajovou či trolejbusovou dopravu. V některých městech jsou součástí městské hromadné dopravy i lanovky nebo vodní doprava.
Most Most je dopravní stavba, která nám umožňuje překonání velké přírodní či technické překážky. Mosty překonávají nejčastěji vodní plochu, terénní nerovnosti, jiné dopravní stavby, například při mimoúrovňovém křížení různých dopravních cest.	
	Motocykl Motocykl je dvoukolový, jednostopý dopravní prostředek. Je poháněn spalovacím nebo elektrickým motorem. Kola jsou umístěna za sebou, jednotka určená k pohonu – motor a převodovka, je mezi nimi. Řidič řídí řídítky. Při jízdě dodržuje silniční pravidla je ohleduplný

	k sobě i ostatním.
<p>Motor</p> <p>Motor je stroj, měnící jiné druhy energie na mechanickou práci. Nejčastější motory vytvářejí rotační pohyb. Motory jsou součástí a pohonnou jednotkou strojům.</p>	
N	
<p>Nádraží</p> <p>Termín nádraží je v železniční dopravě synonymní s pojmem stanice. Železniční stanice je místo určené pro řízení vlaků, odbavování cestujících a nákladu. Je vybavena výpravní budovou a odbavovacími prostory pro cestující.</p>	
	<p>Nafta motorová</p> <p>Motorová nafta (hovorově nafta nebo diesel) je směs kapalných uhlovodíků. Získává se z ropy, obvykle při teplotách 150 – 370 °C. Motorová nafta slouží (mimo jiné) jako palivo pro vznětové motory.</p>
<p>Nemocnice</p> <p>Nemocnice je lékařské zařízení určené k léčbě lidí. Nemocnice je tvořena z několika částí – lůžkové oddělení, specializovaná ambulance, technické zázemí a vedení. V nemocnici také léčí i úrazy způsobené vlivem dopravních nehod.</p>	
O	
<p>Oběť nehody</p> <p>Jedinec, který se stal účastníkem dopravní nehody a došlo k jeho poškození či úmrtí.</p>	
P	
<p>Pasivní bezpečnost</p> <p>Pasivní bezpečnost obsahuje vše, co zabrání zranění nebo úmrtí při dopravní nehodě, ať vznikla jakkoliv. Základem jsou kvalitní brzdy a jejich účinnost, osvětlení vozidla a výhled z něj. Tyto je důležité i pro ostatní účastníky silničního provozu, jako například chodce.</p>	
	<p>Policie</p> <p>Policie (z řeckého <i>polis</i> = město) je bezpečnostní složka státu, určená k udržování pořádku, k ochraně práv, majetku a bezpečnosti občanů a ke stíhání</p>

	<p>pachatelů trestné činnosti. Policie různých států spolupracují na dopadení nebezpečných kriminálních živlů, operujících na území více států.</p> <p>Cítí-li se lidé v ohrožení nebo v nebezpečí volají na bezplatnou tísňovou linku 158. V případě větších měst i na linku 156, což je telefonní číslo pro Městskou policii daného města.</p>
<p>Pohyb</p> <p>Pohyb nebo také lokomoce je označení, které se používá tehdy, mění-li objekty svoji vzájemnou polohu, tvar, velikost a své vlastnosti. Pohyb je také základní životní funkce jedince. Pokud dojde k poruše pohybu, je jedince mnohdy odkázán na své okolí.</p>	
	<p>Pozemní komunikace</p> <p>Pozemní komunikace je dopravní cesta určená k pohybu vozidel a chodců.</p> <p>V České republice se pozemní komunikace dělí na tyto kategorie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - dálnice – určené k rychlé dálkové a mezistátní dopravě silničními motorovými vozidly. Chodec na dálnici nesmí! - silnice - veřejně přístupná pozemní komunikace určená k užití vozidly a chodci. - místní komunikace - veřejně přístupná pozemní komunikace sloužící převážně místní dopravě na území obce. Místní komunikací může být i samostatná pro pěší. - úcelová komunikace – slouží ke spojení jednotlivých nemovitostí.

První pomoc

První pomoc je péče poskytnutá postiženému před konečným ošetřením. V tvém případě se většinou jedná o laickou první pomoc před příjezdem Zdravotnické záchranné služby nebo jiného kvalifikovaného odborníka. Poskytnout první pomoc je povinen každý, pokud tím neohrozí svoje zdraví či život.

Cíl první pomoci:

1. zachránit život,
2. zabránit zhoršení zdravotního stavu,
3. urychlit proces uzdravení.

R

Robot

Robot je samostatně pracující stroj, vykonávající určené úkoly. Poprvé jej ve významu stroj použil český spisovatel Karel Čapek v divadelní hře R.U.R. Slovo mu poradil jeho bratr Josef Čapek, když se Karel ptal, jak umělou bytost pojmenovat. V dnešní době nám tyto stroj usnadňují práci i pomáhají při řízení automobilů.

Rychlost

Rychlost je charakteristika pohybu, která nám sděluje, jakým způsobem se mění poloha tělesa v čase. Rychlost mnohdy v dopravě rozhoduje o riziku nehody.

S

Silnice

Silnice je dopravní stavba umožňující nekolejovou pozemní dopravu na větší vzdálenosti.

Slovo *silnice* má původ v dobách, kdy císař Karel IV. nechal zesílit tehdejší hlavní cesty – silná cesta = silnice. Na Moravě se v hovorovém jazyce pro silnici běžně užívá slova *cesta*.

Stezka

Stezka pro chodce a cyklisty je přístupná chodcům i cyklistům. Dopravní značky umožňují rozlišit, zda je stezka pro chodce a cyklisty rozdělena na samostatné pruhy, nebo zda celá šířka stezky je určena chodcům i cyklistům dohromady. Proto musíme dbát pokynů značek a neohrozit plynulý chod i svoji bezpečnost.

Stroj Stroj je technické zařízení, které přeměňuje jeden druh energie nebo síly v jiný. Původně byly stroje jen mechanické, ale dnes se tak označují i zařízení pracující na jiných principech.	
	Spalovací motor Spalovací motor je mechanický tepelný stroj, který spalováním paliva přeměňuje jeho chemickou energii na energii tepelnou a mechanickou. Motor vykonává mechanickou práci, která slouží jako pohon jiných strojních zařízení. Spalovací motory všech typů našly největší uplatnění v dopravních a mobilních mechanizačních prostředcích všech druhů.
T	
Tramvaj Tramvaj, dnes označení vozu nebo vlaku tramvajové dráhy. Pochází z anglického slova <i>tramway</i> (<i>tram</i> – kolej nebo důlní vozík, <i>way</i> – cestu). Tramvaj je součástí městské hromadné dopravy a slouží k přepravě cestujících.	
	Tunel Tunel je dopravní stavba, vedoucí pod zemí skrz krajinou vyvýšeninu, pod mořem, říčním tokem či městem. Obvykle slouží pro silniční, kolejovou nebo pěší dopravu.
Turistická značka Turistická značka je symbol nebo tabulka umístěné přímo v terénu sloužící k poskytování informací turistům o směru jejich cesty, o vzdálenostech a dalších doplňujících informací. Soustava turistických značek tvoří turistické značení.	
	Turisticky značená trasa (TZT) Turisticky značená trasa je trasa vyznačená turistickými směrovkami a turistickými značkami. I zde je třeba značení uposlechnout, aby turista došel do výtýčeného cíle. Vyznačené trasy bývají vedeny zajímavými místy.

U

Úraz

Úraz (synonymem slova trauma) je poranění organismu. Vážnější úrazy mohou být smrtelné nebo mohou mít trvalé následky. Riziko úrazů lze snižovat opatrností a dodržováním bezpečnostních zásad a předpisů.

V

Vlak

Vlak je jedno nebo několik pevně spojených vozidel, která se společně pohybují po železniční trati nebo jiné pevné dráze.

Vozidlo

Vozidlo je slovní označení pro podskupinu dopravních prostředků, které se pohybují po pevném povrchu nějakého tělesa. Vozidla jsou určena zejména pro dopravu a přepravu osob, zvířat nebo nákladů z jednoho místa do jiného.

Vzducholod'

Vzducholod' je letadlo lehčí než vzduch, nebo také říditelný balón. Vzducholod' mívá obvykle doutníkový tvar, a zpravidla bývá vybavena jedním či více motory.

Z

Zábradlí

Zábradlí je prvek vyrobený z různých materiálů sloužící k vymezení prostoru jako ochrana člověka před pádem či vstupem do nebezpečného prostoru. Prvek bývá používán jako součást dopravních i jiných staveb.

Zádržný systém

Zádržný systém je soubor prvků, které snižují, popř. zcela zabraňují riziku poranění cestujících ve vozidle.

Záchranná zdravotnická služba

Zdravotnickou záchrannou službu voláme v případě ohrožení zdraví či lidského života na tísňovém telefonním čísle 155.

Osobě na druhé straně je nutné sdělit pokud možno co nejstručněji a nejpresněji co nejvíce informací o místě nehody a rozsahu zranění.

V případě nouzového volání uveďte tyto informace:

- **Kde se událost stala** – přesnou adresu nehody (jméno, město, místo ulice, číslo popisné, patro, orientační bod, číslo nejbližšího sloupu veřejného osvětlení).
- **Co se stalo** – Jedná-li se o úraz, otravu, autonehodu atp., popište rozsah zranění, případně sdělte počet zraněných osob, zda se jedná o dítě či dospělého člověka, jsou-li zranění při vědomí a zda dýchají.
- **Kdo volá** – Uveďte své jméno a telefonní číslo, ze kterého voláte. Již na základě těchto informací může dispečer vyslat posádku na místo zásahu. Umožňuje-li to stav postiženého, vydržte na telefonu a řiďte se pokyny dispečera. Můžete tak pomoci s navigací na místo zásahu.

Obecně platí, že záchrannou službu voláme ještě před poskytnutím první pomoci v případě, je-li postižen dospělý člověk. Je-li postiženým dítě mladší 8 let, voláme Záchrannou službu až po 1 minutě srdeční masáže a umělého dýchání.

Zdymadlo

Zdymadlo je souhrnný název pro objekty způsobující zvýšení hladiny ve vodním toku, umožňující převoz plavidla mezi horní a dolní hladinou.